

Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju
NACRT »FENIKS« IN OPERATIVNA AKCIJA »RADUŠA-72«
JUNIJ 1972, Ameriško-ustaški poskus gverilskega upora
(Iz knjige Zarote in atentati na Tita, Grosuplje, 2004, str. 355–365)

Rezultati »hrvaške pomladi« so bili za ustaško emigracijo zelo vzpodbudni. Pravi načrtovalci »hrvaške pomladi«, ki so tudi dejansko koordinirali celoten spekter vseh specialnih akcij za destabilizacijo SFRJ, predvsem pa zanetili razdor med hrvaškim in srbskim oziroma jugoslovanskim vodstvom, pa so na podlagi izkušenj iz drugih območjih sveta dobro vedeli, da lahko ustrezno organizirane uporniške akcije »domoljubnih gverilcev« samo vzpodbudijo razširitev »hrvaške pomladi« tudi z vojaško akcijo! To naj bi izvedla skupina Feniks, hkrati pa sta bili načrtovani še dve vzporedni akciji, in sicer: Matilda (miniranje glavnega transformatorja v Zagrebu, diverzant Josip Dajšić) in Kuga (zastрупitev vodovoda v Beogradu, primeren strup sta brata Andrić prinesla iz Avstralije, diverzant Josip Barišić).

Ameriške obveščevalne službe so ponovno stavile na ustaško Hrb (Hrvatsko revolucionarno bratstvo), pa čeprav so bile njihove akcije v obdobju 1964/67 neuspešne. Po pričanju češkoslovaškega generala Jana Šejna, ki je emigriral na Zahod, naj bi vdor ustaške skupine v Bosno organizirala sovjetska obveščevalna služba.

Vodstvo Hrb, na čelu s Srečkom Roverjem in Juretom Marićem, glavnima vodjema Hrb za Avstralijo, je zagotavljalo, da njihova že preizkušena skupina tokrat ne bo klonila pod nobenim pogojem. Nova akcija je imela najprej šifro Strup. Vodja skupine je bil Ambrozij Andrić, rojen 1934 v Tuzli, ki je emigriral v Italijo leta 1961. Bil je vodja Hrb za državo Viktorijo v Avstraliji. Leto prej je emigriral njegov mlajši brat Adolf Andrić, rojen 1939 v Tuzli, ki ga je znani duhovnik Draganović poslal v Avstralijo. Pavle Vegar iz Ljubuškega, njun sovrstnik, je emigriral skupaj z Ambrozijem in pozneje postal pripadnik enote komandosov avstralske armade. Vsi trije so v Avstraliji takoj vstopili v Hrb in opravili nekaj diverzantskih akcij. Tako so tudi zavzeli odgovorna mesta v sami organizaciji Hrb.

Srečko Rover jih je decembra 1971 poslal v Avstrijo. Javili so se nekemu gospodu Schalu na Dunaju, predstavniku tuje, zelo verjetno ameriške obveščevalne službe, ki jim je dejal, da jim bo vodstvo Hrb dalo zelo resno nalogo v Jugoslaviji. Njegova dolžnost je samo to, da jim da denar, da bi v Avstriji dostojno živeli in se hkrati pripravili na izvršitev naloge. Kmalu je prišel za njimi tudi Srečko Rover, ki je vodil priprave celotne skupine. Polovico skupine so sestavljali ustaški emigranti iz Avstralije, drugo polovico pa pripadniki Hrb iz Zahodne Nemčije. Rover je izbranim trojкам razložil tudi celoten načrt akcije pod šifro »Vročje leto 1972«, ki bo gverilsko-vojaško nadaljevanje »hrvaške pomladi« oziroma »maspokreta«. Dal jim je tudi knjižico Navodilo za osvobodilno vojno, ki jo je napisal Bruno Bušić, eden od vodil maspokreta in nove ustaško-fašistične ideologije. Določen je tudi ožji štab diverzantsko-terroristične skupine, in sicer:

- Ambrozij Andrić, poveljnik,
- Adolf Andrić, pomočnik za politične zadeve,
- Pavle Vegar, načelnik štaba in bodoči vrhovni poveljnik revolucionarne hrvaške vojske v domovini,
- Ilija Glavaš, intendant, rojen 1939 v Lužanih pri Gornjem Vakufu, emigrant od 1964,
- Vejsil Keškić, obveščevalec, rojen 1939 v Mali Peći pri Bihaću in
- Viktor Kancijančić, kurat, iz Tinja pri Pazinu, študent teologije.

Celotna skupina se je kmalu zatem zbrala v okolici Salzburga, kjer so opravili potrebne priprave. Hkrati so tudi preimenovali načrt v Feniks.

21. junija 1972, okrog dvanajstih, je izvidniška skupina, ki so jo sestavljali Pavle Vegar, Đuro Horvat in Adolf Andrić, prestopila avstrijsko–jugoslovansko mejo v neposredni bližini Dravograda. V gozdčku blizu vasi Muta so do polnoči čakali glavnino skupine in okrog polnoči nadaljevali pot ob cesti Dravograd–Maribor. Ko se je zdanilo, so se pritajili ob cesti. Vseh je bilo devetnajst!

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega! Okrog poldneva se je mimo njih z lova vračal proti Mariboru in Brdu pri Kranju – maršal Tito, v lovski uniformi, brez spremstva! Zdelo se jim je, da sanjajo, da imajo privide. Titov voznik je bil v uniformi, znani mercedes, verjetno oklepljen, pa se je hitro zgubil v daljavi. Če bi to vedeli, bi cesto minirali! In polovico naloge bi izvršili takoj po prestopu meje! Kaj vse bi pisali svetovni časopisi in javljale radijske in TV-postaje: Naši pogumni ustaši so v nebo poslali maršala Tita! Politični referent jih je miril, da se jim bo podobna priložnost ponudila v Bosni ali Dalmaciji. Ali pa tudi ne.

Okrog polnoči naslednjega dne, 22. junija 1972, je Pavle Vegar zaustavil kamion, ki je prevažal mineralno vodo Radensko. Voznik Franc Hribernik je vozilo ustavil, misleč, da je patrolja prometne milice. Za volan je sedel Ilija Glavaš, poleg njega pa poveljnik skupine, Ambrozij Andrić. Ostali, oblečeni v nekakšne uniforme, so se vkrcali na kamion, prestrašenega voznika pa so zvezali. Zapisali so vse njegove osebne podatke in mu rekli, da mora molčati, sicer mu bodo pobili družino. Z radijsko postajo naj bi štabu akcije tudi sporočili njegove podatke.

Peljali so se v smeri: Maribor–Zidani most–Sevnica–Novo mesto–Karlovac (postanek, kjer je Glavaš, sicer edini v civilni obleki, nakupil nekaj sveže hrane in pijače) –Bihać–Bosanski Petrovac–Ključ–Jajce–Donji Vakuf–Bugojno. Tako so po 24-urni vožnji, 23. junija 1972, prišli do vasi Gračanica, pod planino Vran. Z gozdovi pokriti in težko dostopni Vran naj bi bila njihova operacijska baza, od koder bi izvajali posamezne akcije.

Voznika Hribernika so odvezali in mu naročili, naj se vrne v Maribor in šele tam pove, da je moral prevažati večji odred hrvaške revolucionarne vojske. Če bo prej obvestil milico, mu bodo pobili družino. Hribernik je ubogal. Njegovo obvestilo z dne 24. junija 1972 je šokiralo vse jugoslovanske varnostne službe. Poznejša rekonstrukcija je pokazala, da se je skupina samo za dan ali dva izmuznila protiobveščevalni »kontroli« v Avstriji!

Na poti proti planini Vran se je skupina zaustavila pred kapelico, kjer so ponovili svojo prisego:

»Prisegam Kristusu, da bo od danes pa vse dokler bom dihal, moja edina misel: zrušiti komunistično in vsako Jugoslavijo. Naredil bom vse, kar vodi k temu vzvišenemu cilju. Ubil bom tudi očeta in mater in vsakega sorodnika, če je postal antikrist, in če bi me poskušal ovirati pri tem, kar je Bog zapovedal: zrušiti komunistično in vsako drugo Jugoslavijo«!

Ko je Franc Hribernik v svojem podjetju v Mariboru povedal, kaj se mu je zgodilo, so se oglasili telefoni in teleprinterji. Takratni zvezni sekretar za notranje zadeve, generalpolkovnik Franjo Herljević, je najprej izdal ukaz za uvedbo izrednih razmer v BiH in krenil s helikopterjem v Sarajevo, kjer je bil sklican sestanek republiškega sveta za ljudsko obrambo.

Po poprejšnjem načrtu so takoj mobilizirali enote TO in milice v občinah Bugojno, Gornji Vakuf, Kupres, Prozor, Duvno in Donji Vakuf. Določen je bil operativni štab akcije »Raduša – 72«, ki se je razmestil v Bugojnu. Zatem pa so takoj blokirali planino Radušo oziroma območje Bugojno–Gornji Vakuf–Prozor–Duvno–Kupres. Zamisel operativnega štaba je bila enostavna: po blokadi s tremi obroči bodo na Radušo poslani enote JLA – vojaška policija in milica, ki so bile usposobljene za protigverilsko bojevanje.

25. junija 1972 so se pripadniki skupine »Feniks« res napotili na Radušo. Na čelu kolone je bil Ambrozij Andrić, za njim pa so šli Adolf Andrić, Pavle Vegar, Ilija Glavaš, Vejsil Keškić, Viktor Kancijančić, Nikola Antunac, Vlado Miletić, Ivan Prlić - Bekijac, Vinko Knez - Bufalo Bill, Đuro Horvat, Mirko Vlasinović - Vlas, Filip Bešlić, Petar Bakula, Stipe Ljubas, Ilija Lovrić, Vidak Buntić, Vili Eršek - Bill in najmlajši med njimi, Ludvik Pavlović.

Vsak je nosil opremo, težko okrog 10 kg, vsi pa so bili oblečeni v ameriške letne uniforme z oznako IV. oklepna četa US ARMY. Imeli so naslednje orožje: 6 malokalibrskih pušk 5,5 mm, znamke Browning, z zastrupljenimi naboji, 3 polavtomatske puške, 3 avtomate, 17 revolverjev, 19 kam (ustaških), 10 dušilcev zvoka in 3 ostromreliške merilce.

Nenadoma so naleteli na skupino desetih lovcev, ki so v senci počivali. Ustaši so jih obkolili, potem pa jim je Ambrozij Andrič povedal, da so samo predhodnica večjega odreda nove hrvaške revolucionarne vojske, ki šteje okrog 300 ustaških borcev. Podelili so jim ustaško literaturo in letake, zatem pa ukazali, naj se vrnejo domov. Lovci so seveda na štabu v Bugojnu podrobno opisali srečanje z ustaško skupino.

Zjutraj, 26. junija 1972, ko je bila tudi planina Raduša popolnoma blokirana, je bila iz Sarajeva poslana na Radušo četa vojaške policije, ki ji je poveljeval stotnik I. razreda Miloš Popović. Četa je imela štiri vode, vsak pa 20 dobro izurjenih vojaških policistov, ki so jim poveljevali mladi častniki, vsi opremljeni z voki-tokiji. Četni poveljnik je bil v stalni zvezi z operativnim štabom. Okrog 9.30 je izvidnik zagledal ustaško kolono, ki so jo dohiteli med premikom. Poveljnik čete Popović je razvil svoj vod v strelce in zapovedal juriš. Bil je pred svojimi vojaki, ki so ga komaj dohajali. Med tekom je uspel javiti: »Štab! Srednja skupina. Ustaši!« Potem se je začel neusmiljen boj. Ustaši so bili tako presenečene, da so izstrelili le nekaj nabojev. Potem so se neorganizirano razbežali na vse strani.

Poveljnik čete Popović in vojak, ki sta ustaše skoraj dohitela, sta bila zadeta s strupenimi naboji in sta takoj umrla, dva vojaka pa sta bila ranjena kasneje. Od teroristov je padel Adolf Andrić, kar naj bi ugotovili po osebnih dokumentih, vendar to ne bo držalo! Ustaši so ostali tudi brez streliva, saj je bil ubit konj, ki ga je nosil. Na bojišču je ostalo tudi osem nahrbtnikov. Skupina je bila v prvem boju razbita na dva dela. Zaradi pritiska vojaških policistov so se panično umikali po južnih strminah planine Raduše.

Prvi ognjeni krst in prvi poraz! Vsi so bili potrti, ker so se zmotili v svojih ocenah. Začeli so se medsebojni spori in obtoževanja. Prvi se je 29. junija 1972 pred Prozorom predal Vejsil Keskić in povedal vse, kar so preiskovalci hoteli vedeti. Ostali so se po skupinah ali posamezno prebijali proti Dalmaciji. Stalnemu zasledovanju se niso mogli izogniti. Lačni in obnemogli so se predajali organom milice ali enotam TO. Zadnji, Mirko Vlasinović, je bil zajet 31. julija 1972 v svoji rojstni hiši v Zemuniku pri Zadru.

Zadnji del operacije Raduša – 72, ko so se posamezne skupinice prebijale proti Dalmaciji, je dejansko predstavljal tudi potencialno možnost za izvajanje atentata na maršala Tita.

Osnovni zaključek iz navedene akcije, v kateri je izgubilo življenje večje število pripadnikov JLA, TO in milice je bil, da ilegalne diverzantsko-teroristične emigrantske skupine nimajo prav nobene podpore med ljudmi. Zato so tudi doživeli žalostno usodo. Štirje so bili ujeti in obsojeni: Keškić, Horvat in Vlasinović na smrtno kazen, le mladoletni Ludvik Pavlović je bil obsojen na 20 let zapor. Leta 1991 se je pridružil novi Tudjmanovi vojski.

V tistem času sem bil na dolžnosti operativca – referenta za zahodne obveščevalne službe in ekstremno emigracijo v Kog IX. armade v Ljubljani. Ko smo 24. junija 1972 zvedeli, da se je kompletna ustaška diverzantsko-teroristična skupina prek Slovenije in Hrvaške enostavno neopazeno sprehodila, je bila to velika blamaža za vse nas. Ker smo ocenjevali, da imajo pripadniki ekstremne emigracije tudi v novi partiji nabornikov svoje vire in znanje, smo takoj obvestili operativce v vseh enotah, naj še enkrat pregledajo vse zanimive primere. Tega naslednji dan je varnostni častnik 522. inženirskega polka v Celju, poročnik Branko Arsov, sporočil, da ima v enoti mladega vojaka J. J., doma iz Slavonije, ki mu je povedal zanimivo zgodbo, in sicer: Pred prihodom v JLA je bil s sestro več dni na obisku v Nici, v Franciji, pri njenem zaročencu Pavlu Vegarju, ki je skupaj z bratom Andrić Ambrozijem in Adolfom prišel iz Avstralije. Vsi trije naj bi tudi pred leti emigrirali v Avstralijo. Seveda nam ta imena niso še nič pomenila, nenavadno je bilo samo dejstvo, da so trije emigranti prišli na dopust iz Avstralije v Francijo! Morda pa so člani Hrb?

Načelnik varnostnega oddelka IX. armade, polkovnik Zvone Rak, me je takoj poslal za nedoločen čas v Celje, kot vodjo posebne protiobveščevalne skupine. Čeprav nismo imeli še nobenih podatkov o sestavi ustaške skupine, je polkovnik Rak pravilno ocenil, da bi bil lahko omenjeni vojak primerna opora ustaške skupine, saj je inženirski polk v Celju razpolagal z veliko količino eksplozivnih sredstev in druge opreme. Poročnik Arsov je veljal za perspektivnega varnostnega častnika in je imel vse stvari pod nadzorom. (Kasneje je postal polkovnik in načelnik varnostnega oddelka III. vojaškega območja v Skopju, zatem obrambno-varnostni svetovalec Kira Gligorova, prvega predsednika Makedonije.)

Takoj po prihodu v Celje, 24. junija 1972, sem se javil poveljniku polka, in mu predlagal dodatno zavarovanje skladišča eksploziva, zatem pa sva s poročnikom Arsovom naredila načrt in takoj začela delati.

Najprej sva vojaka J. J. dobro »zavarovala«, kar je pomenilo, da sva iz njegove neposredne okolice izbrala tri tajne sodelavce, ki so neprekinjeno spremljali vse njegove stike, gibanje in interese. Ker se mi je zdelo, da je bil vojak J. J. naivno iskren v prvem »informativnem pogovoru« s poročnikom Arsovom, sem se odločil, da se še isti večer z njim dodatno pogovorim. Zaradi razlike v činu (Arsov poročnik, poveljnik polka stotnik I. razreda – jaz pa major), sem se zavedal, da so v vojašnici hitro ugotovili, da se dogaja nekaj posebnega, če je prišel k njim »major iz varnostne službe«! Začeli so ugibati, kaj naj bi bilo narobe. Najprej sem poklical na pogovor nekaj vojakov, da sva lahko s poročnikom Arsovom razširila »zgodbico«, da raziskujem krajo v bližnji samopostrežni trgovini. Podobno smo povedali starešinam, le poveljniku polka sem povedal približno resnico.

Nazadnje sva poklicala tudi vojaka J. J. Bil je prestrašen in vznemirjen. Hitro sem ga pomiril, ko sva začela pogovor o njegovem otroštvu in šolanju. Bil je najmlajši v številni družini. Vsi starejši bratje in sestre so bili na začasnem delu v tujini, v Zahodni Nemčiji, on pa je doma pomagal staršem in se izučil za mizarja. Nekaj tednov pred prihodom v JLA ga je starejša sestra povabila v Nemčijo, nato pa sta skupaj obiskala njenega zaročenca v Franciji.

Po prihodu v JLA je svojemu vodnemu poveljniku pisno prijavil vse svoje sorodnike v tujini (tudi njihove naslove), poročniku Arsovu pa je kasneje podrobneje pripovedoval o izletu v Nico, kjer se je sestra srečala s svojim zaročencem Pavletom Vegarjem, ki je skupaj z bratoma Andrić Ambrozijem in Adolfom prišel na obisk iz Avstralije. Povedal je tudi, da se je že vsem trem tudi pisno javil iz Celja.

O sestrinem znancu Vegarju in bratih Andrić ni znal povedati nič posebnega. Vsi trije naj bi delali v neki avtomobilski tovarni. O članstvu ali sodelovanju v kakšni emigrantski organizaciji niso govorili. Oročja pri njih ni opazil. Le opozorili so ga, naj se ne dotika steklenice na omari, v kateri naj bi bil strup za podgane (dejansko pa za akcijo Kuga). Izrazil je pripravljenost, da nam bo pokazal vsa pisma, ki jih bo dobil iz tujine, posebno še če bi dobil kakšno propagandno gradivo. Povedal je tudi, da ga je po vrnitvi iz Nemčije in Francije na domu obiskal miličnik in hotel zvedeti, kje je bil in koga je srečal. Vse je povedal po resnici. Miličnik je bil znanec njegove družine, pa je zatem s starši razpravljal o težavah in problemih naših zdomcev v tujini. Vojak J. J. je seveda takoj pristal, da nam bo pomagal odkriti eventualne tatove v samopostrežni trgovini.

O rezultatu pogovora z J. J. sem poslal depešno poročilo. Seveda sem omenil tudi vse tri emigrante iz Avstralije, ki so meseca maja prišli v Nico. Zjutraj je imel načelnik v Ljubljani poročilo na pisalni mizi.

Dne 26. junija 1972, takoj po spopadu na planini Raduši, je mrtev obletel na gozdni jasi tudi eden od pripadnikov ustaške skupine. Njegovo fotografijo so prejeli tudi vsi armadni varnostni oddelki. Poseben kurir je fotografijo iz Ljubljane takoj prinesel v Celje, malo pred TV-dnevnikom. Bil sem dobesedno šokiran! Na zadnji strani je pisalo: Ambrozij Andrić!

Poklical me je tudi načelnik iz Ljubljane in predlagal, naj fotografijo obzirno pokažem vojaku J. J. Ker so sredstva javnega poročanja, tudi TV, poročala o spopadu na Raduši in

razbitju ustaške skupine, sem po dnevniku neopazno poklical vojaka J. J. Bil je sicer malce prestrašen, kar mi je tudi sam priznal in dodal, da se je po gledanju TV-dnevnika zamislil, kaj bi bilo, če bi bil kdo od njegovih znancev pripadnik te skupine in bi celo padel v tem prvem spopadu! Poročilo je navajalo, da je bila ustaška skupina razbita in da je tudi nekaj mrtvih in ranjenih.

Ko sem mu omenil, da bi to lahko bil tudi kdo od treh emigrantov, ki jih je srečal v Nici, je sicer podvomil, vendar pa se je spomnil na strup: zakaj naj bi strup proti podganam hranili na kuhinjski omari! Potem se je spomnil nekaterih besed Pavla Vegarja, sestrinega zaročenca, ki je večkrat omenjal »hrvaško pomlad«. Za Vegarja je bil skoraj »prepričan«, da bi lahko bil pripadnik kakšne ustaške skupine, medtem ko je za brata Andrić še močno dvomil. Precej dolgo sem ga pripravljaj na možno situacijo, da so vendarle vsi trije, brata Andrić in Pavle Vegar, prišli iz Avstralije ravno z nalogo, da skupinsko vdrejo na ozemlje Jugoslavije. Mogoče so bili celo člani razbite ustaške skupine, o kateri je zvečer poročala TV?

Nazadnje je sprejel tudi to možnost, vendar z nejevoljo, češ da se njegova sestra ne bi družila z ustaši! Potem sem mu povedal, da mu kot sodelavcu moram »zaupati« podatek, ki ga še ne bomo javno objavili, da je »padel tvoj znanec iz Nice, Andrić Ambrozij!« Nato sem mu pokazal fotografijo. Čeprav je bil osupel, je takoj odvrnil:

»To ni Ambrozij! To je Adolf!«

Bil je brez besed. Topo me je gledal, potem pa je le vprašal, kaj se bo zgodilo z njim.

»Ali me boste zaprli?« Povedal sem mu, da se mu ne bo prav nič zgodilo, če je bil doslej iskren, pa tudi, ker je zdaj naš tajni sodelavec s psevdonimom »Jordan«. Komaj sem ga prepričal, da ni kriv za grehe svojih sorodnikov in znancev! Če ima rad svojo domovino, svoje starše in svoje prijatelje, potem nam lahko samo nesebično in iskreno pomaga. Nekako svečano je dejal, da se bo moral resno pogovoriti s svojo starejšo sestro! Strinjal se je, da bo moral kot tajni sodelavec opraviti tudi kakšno kočljivo nalogo. Dogovorila sva se, da o zadevi ne bo razpravljaj s svojimi znanci v enoti. Držal je besedo, pa čeprav so ga »kontrolni« sodelavci izzivali, zakaj se toliko »pogovarja z majorjem iz vojaške varnosti«.

Poklical sem poročnika Arsova in mu rekel, naj pošlje v Ljubljano in Beograd zaupni telegram z naslednjo vsebino: »Padli član ustaške skupine je Adolf Andrić, ne pa Ambrozij! Dne 27. junija 1972 ga je identificiral znanec J. J., vojak 522. inž. polka v Celju.«

Poročniku Arsovu sem tudi naročil, naj preko ostalih treh sodelavcev poskrbi, da si »glavni sodelavec« - vojak J. J. ne bi kaj naredil (samomor, pobeg ali kaj podobnega). Pravijo, da je previdnost mati modrosti! Vsi trije sodelavci morajo ostati budni in tudi »dež urati« vso noč!

Naslednji dan je bilo kot v čebelnjaku! V Sarajevu, kjer je bil glavni štab akcije Raduša, nikakor niso mogli sprejeti dejstva, da je padli član ustaške skupine Adolf, ne pa Ambrozij, saj je imel pri sebi listek – račun na to ime! Vojaka J. J. so hoteli celo odpeljati s helikopterjem na identifikacijo v Sarajevo. Prosil sem polkovnika Raka, naj odločno zavrne takšne poskuse. Vojak J.J. ni imel nobenega razloga, da bi lagal, najdeni račun pa ne dokazuje identifikacije!

Da bi vseeno preverili iskrenost sodelavca »Jordana«, smo po moji zamisli organizirali naslednjo akcijo: V času obiskov bo XY obiskal v vojašnici vojaka J. J. in mu v imenu neke ustaške organizacije ukazal, naj nujno priskrbi 10 kg eksploziva in ga naslednji dan ob določeni uri prinese do avtomobila z nemško registracijo, ki bo čakal na parkirišču bližnje trgovine Trgopromet.

Obiskovalca XY je »odigral« naš operativec J. M., ki je zaradi svoje fizionomije popolnoma odgovarjal »ustaškemu diverzantu«. V čakalnici vojašnice je pričakal vojaka J. J. Ko se mu je le-ta približal, mu je XY najprej pokazal pištolo za pasom, potem pa se je predstavil kot ustaški diverzant in strogo ukazal, naj mu naslednji dan ob določeni uri prinese na parkirišče trgovine Trgoprometa 10 kg trotila in 100 komadov električnih vtigalnikov, vse

zavito v časopisni papir in v plastični vrečki. V bosanskem dialektu mu je zagrozil, da ga bo zaklal, če ga bo slučajno izdal. Potem se je na hitro izmuznil iz čakalnice in vojašnice.

Vojak J. J. oziroma naš sodelavec »Jordan« je ves prestrašen pritekel do pisarne poročnika Arsova, kjer sem bil tudi sam. Začel je nepovezano poročati, češ da ga je obiskal ustaški diverzant, neki strašen človek, pištolo mu je pokazal in zagrozil, da ga bo zaklal, če bo komu kaj povedal. Jutri mora prinesiti 10 kg eksploziva in 100 vžigalnikov do parkirišča. In je začel hlipati:

»Ubil me bo, ubil...!« Z Arsovom sva ga komaj pomirila. Popil je kozarec vode in potem še enkrat povedal, kaj se je dejansko zgodilo.

Potem smo se dogovorili, da bo nalogo ustaške organizacije pač izvršil, in nam tako omogočil, da ujamemo še enega ustaškega diverzanta. Nerad je pristal. Naslednji dan je s strahom opravil svojo nalogo. Ko je »ustaškemu diverzantu« predal eksploziv v plastični vrečki, so iz parkiranega kombija skočili trije vojaški policisti in hitro obvladali »ustaškega diverzanta«! Sodelavec »Jordan« je pritekel do pisarne poročnika Arsova. Nekateri vojaki so gledali, kaj se dogaja. Ničesar ni mogel povedati. Z Arsovom sva mu podala roko. Bil je zadovoljen, da je uspešno opravil prvo »nalogo«, midva pa, da je preverjanje vendarle uspelo.

Potem je bilo dan ali dva vse mirno. Nenadoma je vojaka J. J. obiskala njegova starejša sestra K., na delu v Zahodni Nemčiji. Obisk je bil zelo kratek, ker se ji je mudilo naprej. Iz sredstev informiranja so tudi v Zahodni Nemčiji zvedeli za smrt Ambrozija oziroma Adolfa Andrića, pa je prišla v Jugoslavijo, da bi zvedela, kaj se je zgodilo z njenim »zaročencem« Pavlom Vegarjem. Sodelavec »Jordan« nam je takoj prišel povedat, kdo ga je obiskal in kam se je sestra K. napotila. Takoj sem obvestil načelnika v Ljubljani. Tę naslednjega dne je bila aretirana v Vojvodini. Na zahtevo skupnega štaba akcije »Raduša« so jo organi Sdv iz Vojvodine pripeljali v Celje, kjer jo je moj znanec Mile P., referent za zahodno emigracijo v Sdv Slovenije, podrobno zaslišal. Bil sem prisoten. Povedala je zanimive podrobnosti o obeh bratih Andrić in Pavlu Vegarju, vendar brez posebne operativne vrednosti. Dobil sem vtis, da je bila sodelavka Sdv, ki je o obisku v Nici tę poročala. Vrnila se je v Nemčijo. Ustaška skupina je bila tę skoraj popolnoma razbita. Tudi jaz sem zapustil Celje.

Sodelavec »Jordan« je bil po odsluženem vojaškem roku predan na zvezo Sdv v kraju bivanja. Čeprav prej ni kazal nobenih bolezenskih znakov, je kmalu zatem umrl za pljučnim rakom.

Ko sem jeseni naslednjega leta 1973 na frankfurtski tlezniski postaji čakal na vlak proti Düsseldorfu, sta se mi smeje približala dva mladeniča. Eden od njiju se je v šali postavil v položaj mirno in dejal:

»Zdravo, tovariš major!« V hipu sem se zavedel grozljive situacije, da me provocirata dva ustaška emigranta, na kar sem bil seveda pripravljen. Zato sem v kar dobri nemščini najprej vprašal:

»Kaj tę elita, mlada gospodiča?« Tisti prvi, ki me je pozdravil, se je obrnil k tovarišu in dejal:

»Glej, pa to je Švabo, jaz pa sem pa mislil, da je to tisti major, ki nas je v Celju spraševal o emigraciji.« Vzel sem iz tępa nemški časopis in si ogledoval naslove. Bivša vojaka iz Celja sta se oddaljila, vendar sta se večkrat ozrla nazaj. Nista mogla verjeti, da sta se tako zmotila.

Pa se nista.